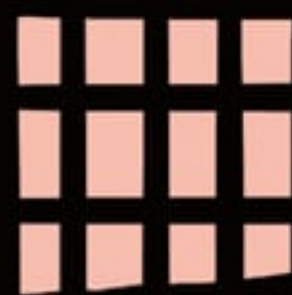

SLOVENSKÁ
CHRÍPKA

Ján
Babarík

Ján Babarík

Slovenská chrípka

© Ján Babarík, 2024

Cover © Michal Šplho, Design Amorandi

Illustrations © Michal Šplho, Design Amorandi

Layout © Martin Babarík

Vydal Ján Babarík, 2024

ISBN 978-80-570-5876-2

„Problémy nestačí neriešiť.
Treba ich neriešiť s radostným úsmevom.
K tomu Vám táto kniha pomáhaj.“

Berky Jariabok
grécko-katolícky zápasník,
kedysi obávaný trnavský kvetinár

SLOVENSKÁ CHRÍPKA

Sedeli sme v krčme pred televízorom ako vyorané myši. Tak v takéto niečo sme nedúfali ani len v tých najvrúcnejších modlitbách. Slzami dojatia zakalené oči sme upierali na moderátorku diskusnej relácie a nemohli sme uveriť vlastným ušiam. Krčmár Vojtek stál uprostred miestnosti s táckou plnou piva, akoby vrástol do podlahy. Sen sa stal skutočnosťou, Ježiš sa vrátil!

„Ajriš flú,“ vravela moderátorka, „po našom írsku chrípka, by sa pokojne mohla nazvať aj chrípkou slovenskou.“

„Alebo prasacou,“ povedala tam akási mladá hipisáčka, alebo čo bolo zač, to ekologické čudo, ktoré sedelo v štúdiu ako hosť. Ostatní hostia a moderátorka sa zasmiali, my sme zaškrípali zubami a ktosi povedal, že je to P. Viete, čo myslím... To slovo na P. Nechcem tu hrešiť.

„Je tento nový vírus chrípky nebezpečný?“ spýtala sa moderátorka docenta neviemakého. Už si nepamätám jeho meno. „Máme sa ho obávať?“

„Bohužiaľ, tento vírus je nesmierne nebezpečný a Svetová zdravotnícka organizácia už signalizovala hrozbu vypuknutia pandémie.“

Nepočul som, čo doktor hovoril ďalej, lebo chlapi v krčme sa radostne rozkričali (vrátane mňa), poniektorí búchali dlaňami po stoloch, poniektorí veselo poskakovali a nadšene si pripíjali. Ondrovi Málíkovi som vysvetlil, prečo je správa o pandémiej dobrou zvestou.

„Ale už sa utíšte, boha,“ zakričal krčmár Vojtek a my sme sa naskutku utíšili. Začal nám rozdávať piva, čo mal na tácke a povedal, že za ne nemusíme platiť, že sa mu to stokrát vráti. „A dnes tu nebude platiť nikto! Všetko ide na mňa!“ zvolal naostatok a my sme sa znova nadšene rozkričali. Ajriš flú, návrat Krista!

„...pomerne nezvyčajný,“ hovoril docent v televíznej diskusii. „A musím ešte raz zdôrazniť zaujímavý fakt – jedinou účinnou látkou proti tomuto vírusu je alkohol.“

Opäť sme sa nadšene rozkričali. Tie slová nám zneli ako zúrčanie horského potoka, ako šumenie vetra vo vysokej zelenej tráve.

„Kto má hladinu alkoholu v krvi vyššiu ako dve promile,“ pokračoval náš milovaný docent, „je proti írskkej chrípke prakticky imúnny. Rovnako človek, ktorý sa už vírusom nakazil, nemôže vyzdraviť inak, len pravidelným príjmom alkoholu a konštantným udržiavaním hladiny nad dve promile.“

„Chlapi to nepochybne zvládnu,“ povedala moderátorka, za čo sme ju odmenili súhlasným bučaním a dobrosrdečnými nadávkami na P. „Ale čo ženy a deti? Dve promile predsa dieťa zabijú!“

„Deti sú mimo ohrozenia. Rovnako aj abstinenti. Vírus napáda v organizme len pečeň, a to jedine takú, ktorá bola už predtým do určitej miery poškodená alkoholom. Je to pozor-

ruhodný paradox – vírus írskej chrípky neznáša alkohol, ale zároveň nemôže v ľudskom tele bez jeho predchádzajúceho pôsobenia prežiť. Nakaziť sa touto smrteľne nebezpečnou chrípkou môžu teda len ľudia, ktorí síce nemusia byť alkoholikmi, ale majú k alkoholu, povedal by som, kladný vzťah.“

„A to sme my!“ začali sme nadšene kričať jeden cez druhého. Ondro Katreniak sa zrazu zapotácal a chytil sa za srdce. „Chlapi,“ zastenal cez zovreté ústa, „deci borovičky, ale rýchlo, asi som to dostal!“

Ani poriadne vetu nedokončil a už sa začal rehoť. „Takto to bude!“ zvolal žiariac šťastím ako slniečko. „Bože môj, to bude choroba!“

Do krčmy vpálil Honzo Murár a už od dverí kričal na Vojteka: „Chytro mi nalej pivo a rum, kým sa mi vaňa napustí. Nechcem sa v tej vode nakaziť.“

Smiali sme sa ako malé deti. Tolko šťastia odrazu, to by dojalo aj vola. Vojtek sa po chvíli postavil na stôl uprostred krčmy, s láskou si poprezeral svojich rozjarených zákazníkov, čo zákazníkov – bratov! –, a povedal: „Chlapi! V krčme je lepšie ako na svete!“

Nadšene sme mu ová... to... vácie... no, keď sa tleska a všetci pri tom stoja a potom sme si pripili. „Na zdravie!“ zvolal som. „Na zdravie, kamaráti!“

„Zatvor oči,“ povedal mi Jano Peržel. „No, zatvor! Dačo ti ukážem. Prekvapenie.“

Zatvoril som oči a nedokázal som zabrániť ústam, aby sa v radostnom očakávaní neroztiahli od ucha k uchu. Čo mi ukáže? Fľašu? Alebo pivo v litráku? Pivo s rumom?

„Otvor oči,“ ozval sa znova Jano. Nereagoval som. Stále

som sa hlúpo usmieval, oči pevne zatvorené. Reku, nech to prekvapenie dozrie.

„Notak! Otvor oči!“ volal na mňa Peržel. Začalo sa mi zle dýchať. Priam som sa dusil. Akoby som mal na hrudi paletu cementu.

„Otvor oči! Preber sa!“ kričal Peržel a cítil som, že mi dal pár faciek. Oči som mal akoby zašité, mŕtve. Akoby ani moje neboli. Cez viečka som cítil silné svetlo. Pohybovalo sa hore-dole. A ten tlak na hrudi, boha, bolelo to. Ktosi mi otvoril ústa a fúkol do nich. Fúj, to... Cítil som to až v hrudi, normálne ma nafúklo a... Čo po mne skáču?! Bolí to! Ja tu nechcem byť, chcem ísť naspäť do krčmy, prečo ste ma sem dotiahli...

Zase facky a krik. Otvoril som oči. Ani neviem, ako sa rozlepili. Okolo mňa ľudia, asi som ležal na zemi, boli nado mnou sklonení, aj lekári v bielych plášťoch. Ktosi mi dal na ústa nejaký lavórik, alebo čo to bolo, začalo sa mi ľahšie dýchať.

Nado mnou sa skláňali z jednej strany Jano Peržel, z druhej moja žena. Hore som videl svetlá, ako sa pohyujú. Viezli ma po chodbe. Nemocnica. Čo sa stalo?

„Infarkt si dostal,“ povedala moja žena. „Keď sme kopali repu na záhumienku.“

Chcel som niečo povedať, ale nemohol som pre ten lavórik. Dali mi ho preč, asi vycítili, že chcem hovoriť.

„A čo chrípka?“ spýtal som sa. Hlas som mal veľmi slabý a tichý, ale bolo mi rozumieť.

„Chrípka?“ spýtal sa Peržel.

„Hej. U Vojteka, v krčme. Tam sme... aj ty...“

„Vojtek vlani zomrel, zabudol si? Potom, čo mu krčma vyhorela. Veď sme spolu pomáhali hasiť. Neboj sa, budeš

v poriadku. Možno ti zakážu piť a fajčiť, ale budeš v poriadku.“

Tlačili ma cez nejaké dvere, kde sa vedľa mňa Jano nezmes-til, tak cúvol. Žena sa pretlačila povedľa vozíka. Pri svojich nohách som videl lekárku a sestru. Pozerali sa na mňa a boli pokojné. Zase sa objavil Jano. Boli sme vo výťahu.

„No a,“ začal Peržel, „bol si na druhej strane? Chvíľu si ne-dýchal, vieš? Prišlo ti zle, naložili sme ťa do auta a cestou sem si nám normálne zomrel. Až tu ťa oživil. Videl si tunel a svet-lo na konci?“

Na chvíľu som sa zamyslel, že čo som to na onom svete vlastne videl.

„Žiadny tunel neexistuje,“ povedal som po chvíli. „Je tam len svetlo.“

SNEHULENKA A 7 STATOČNÝCH

Ked' Dodovi zomrela mama, cítil sa ako povrazolezec, ktorému odopli istenie. Čo si počnem, omieľal si v duchu. Čo si len počnem? Hoci mal už tridsať rokov, ešte nikdy nestál na vlastných nohách. Teraz už bude musieť. A bez istenia, krucinál!

Včera ráno ju našiel tuhú v posteli. Možno už bol obed, nikdy nebol ranné vtáča. Najmä vtedy nie, keď v noci popil, čo bývalo často. Najprv to odmietal pochopiť. Pritiahol jej perinu k bledosivej brade a povedal: „Čo si taká studená? Chorá budeš...“

Sediac v zelenom čalúnenom kresle oproti jej posteli, popíjal z nedopitej fľaše vína a po chvíli sa konečne rozplakal. Už si dlhšie klamať nedokázal. „Ach, mama,“ kňučal. „Čo si bez vás počnem? Prečo ste ma tu takto nechali?“

Ani si neuvedomil, že jej začal vykať. Prišlo to samo. Predsa len, už bola mŕtva, tykanie mu prišlo nedôstojné. Díval sa na tú chudú bledú tvár a mal chuť sa k nej pritúliť, objasť ju a bozkať, ale čosi ho držalo. Nemohol takto, k mŕtvoľe.

Opojné sladké víno mu presakovalo do nie celkom vytriezenej krvi a začínalo odháňať myšlienky od smútku. Zavialo

ho do detstva, keď s kamarátom Paplónom prvýkrát fajčili, vzadu za chlievom. Tak im zle prišlo, až sa povracali. Nečudo, čárky bez filtra boli ostré ako spálená guma, osemročným chlapcom hneď poprevracali črevá. Oj, ale ich vtedy mama zbila! Teraz sa usmial pri tej predstave, ale vtedy reval, akoby ho z kože drali. Palicou ich tĺkla, hlava nehlava. Budeš ako tvoj otec, kričala. Ožran a hlupák!

Aj tak tomu nezabránila. Otec sa upil pred čajsi desiatimi rokmi a z neho vyrástla verná náhrada – ožran a hlupák na pohľadanie. Ale aj tak ho mala mama rada a starala sa o neho do posledného výdychu. Keď v noci odkladala lyžicu, určite myslela na to, kde všade bude ráno zase nagrcané. Minule ovracal topánky na chodbe. Tá ale kričala!

Dodo si rukávom vytrel slzy z očí a trpkosť sa usmial. Moja dobrá mama, ako sa len s vami dobre žilo.

To bolo včera. Ešte toho dňa to bol nahlásiť na obecnom úrade a na fare. Dnes ju idú pochovávať. Chytro to prišlo, vraj kvôli horúčavám. Dodo ani netuší, ako to všetko povybavoval. Všetko zaplatila Ulka, stará babizňa z domu oproti. S mamou boli kamarátky, ale Dodo ju nikdy nemal rád. Ulka mala jazyk ako žiletka, dokázala zarezať do najbolestivejšieho miesta a potom ešte so zlomyseľnosťou bosorky nasypať do rany soli. Stará... babizňa!

Vedel by ju aj onakvejšie nazvať, ale z úcty k mame jej dnes dá pokoj. Ulka včera vytiahla za hrst peňazí, tam mohlo byť aj tisíc eur, aj viac, že si to vraj u nej Dodova mama odkladala, aby bolo na pohreb. Dodo jej chcel vziať peniaze a postarať sa o všetko sám, ale stará bosorka mu nedala ani cent. Ani len na fľašu vína. Či sa vraj nehanbí, pyskovala ho pred ľuďmi, že si to

mama musela k nej ukladať, aby jej to nepreslopal. Čože by sa hanbil, mama bola prešibaná, nie taká hlúpa ako vy!

O štvrtej poobede už je mama pochovaná. Ulka niektorých ešte pozvala do cukrárne, vraj tam za zvyšné peniaze pripravila kar. Sa jej to pripravuje za cudzie. Aj Doda volala, ale on nejde. Chce byť ešte s mamou. Smutno sa mu urobilo, keď videl truhlu do útrov zeme klesať. Azda aj víno s tým malo čo robiť. Kamarát Paplón, ktorý mu pomáhal hrob kopať, odkiaľsi štyri litre vína doniesol. Zapisahal sa, že od Ulky nič nezobral za pomoc pri kopaní, že vraj mal iné peniaze. Však keby aj zobral od Ulky, čo na tom? Dodovi by to nevadilo. Aspoň by starej ježibabe menej ostalo. Určite všetko neminula na pohreb, straka jedna zlodejská!

A takto to teraz je. V cukrárni kar, na cintoríne Dodo so slzami v očiach kľučí pred hrobom, za ním nepokojne prešľapuje verný kamarát Paplón. Nechce ho rušiť, vie, čo je smútok. Tiež už rodičov pochoval. Ale začína triezvieť. Ešte dve-tri hodiny a načisto vytriezvie. A načo potom bolo všetko to pitie od rána? Aby musel večer zase od nuly začínať?

„Dodo,“ vraví a položí kamarátovi ruku na plece. „Treba ísť. Už nemáme veľa času.“

Dodo prikývne, aj on chápe. Tiež sa bojí, že vytriezvie za bieleho dňa ako nejaký dobytok. Postaví sa so škripaním v kolenách a opráší si blato z nohavíc.

„Pome teda,“ zavelí. „Každý deň, to ti prisahám, Paplón, sem budem za mamou chodiť.“

„Hej, hej, veď aj ja. Ale už pome, kým je Ulka na kare.“

Ani hodina neprešla a už sedeli doma u Doda. Vlámať sa k Ulke nebol pre nich problém, ale peniaze zaboha nemohli

nájsť. Veľmi sa zdržiavať nechceli, ani bordel po sebe zanechať, aby stará bosorka nedajbože políciu nevolala, tak len zobrali zo špajze desaťlitrový demižón ríbezl'ového vína a utekali s ním domov. Dúfali, že ich nikto neuvidí, ale dúfali márne. Starý Berky Jariabok so psom Doktorom ich stretli na ulici, keď už-už vchádzali do Dodovho dvora. Volali ho starý, hoci ešte nemal ani päťdesiat. Ale Berky bol taký – vysušený ako vecheť, šedivý a vráskavý. Asi mal ťažký život. Povrávalo sa, že keď mal osemnásť rokov a otec mu dal prvé auto (Oni mali áut plnú záhradu. Berkyho bratia a ich otec sa od narodenia len v motoroch hrabali.), Berky hneď v ten deň zafrajeril rýchlou jazdou po dedine a potom sa v krčme ožral. Chlapi vraveli, že sa ledva držal na nohách, keď v noci odišiel s fľašou rumu v ruke. Vtackal sa do auta, stlačil plyn a zbesilo vyrazil smerom na Poltár. Keď vraj vytriezvel, nič okolo seba nespoznával. Všade len sneh a ľad, tak zastal a prvého človeka sa opýtal, že kde to v pekle je. Či je to Hriňová, alebo už Námestovo, alebo ký fras? A ten človek mu povedal: En ymmärrä. Soita suomeksi. Tämä on Suomi. Bohvie, čo to znamenalo. Berky len mávol rukou, v najbližšom obchode si kúpil fľašu vodky, vyslopal ju, a keď vytriezvel, bol zase doma.

Ludia mu neverili, ale nikto sa s ním hádať nechcel. Berky bol zamlada šikovný chlapec. Vyštudoval za učiteľa, ale dlho sa v škole nezohrial. Kvôli pálenke ho vyhodili. Sem-tam aj niečo ukradol. Nežije sa mu zle, poberá nejaké peniaze od štátu, po otcovi zdedil šikovné ruky na autá, po mame učiteľke hlavu na premýšľanie, aj ženatý bol. Dávno. Nikto si už na jeho bývalú ženu nespomenie. A ešte sa hovorí, že vraj bol aj iránskym skialpinistom, ale tomu nikto nerozumie a ani ne-

verí, lebo to o sebe rozhlasoval sám Berky. Aj keď, ktovie... Z neho by hocičo vystalo. No a teraz sedí u Doda v kuchyni, veľký biely pes Doktor mu leží pri nohách, a všetci traja svorne popíjajú víno. Desať litrov by malo stačiť, aby pospali, keď príde ich čas. A zajtra dáko bude.

Uprostred noci sa Dodo zobudí. Leží na diváne v kuchyni, vedľa neho chrápe Paplón a na stoličke, s čelom na stole, spí Berky. Z úst mu visí dlhá slina, ktorá podchvíľou odkvapkáva na hlavu spokojného Doktora. V kuchyni sa svieti, okno je kvôli komárom zavreté, takže je tam smrad a dusno.

Dodo sa s krochkaním posadí a následne vstane. Musí sa ísť vymočiť. Zapáli si cigaretu a vyberie sa na dvor, aby splachovač mamu nezobudil, lebo má spálňu hneď vedľa záchoda. Až na dvore si uvedomí, že mamy už niet. Hneď mu stisne srdce od žiaľu, ale vzápätí aj roztisne, lebo si uvedomí, že nemusí upratovať kuchyňu, ani kamarátov uprostred noci vyhadzovať ako kolkokrát predtým. Džin a džan, či ako sa to hovorí. Aj na hovne ruža zakvitne.

Začne močiť do trávy rovno pred dverami, veď čo už, kto mu čo môže? Pofukuje príjemný, svieži vetrík, spoza mrakov vykúka mesiac.

„Ach, mama,“ vzdychne si Dodo.

Rozhliadne sa okolo seba. Nočné šero presvetľujú pouličné lampy. Neďaleko sa rozbreše pes, ku ktorému sa pridajú ďalšie. Aj v tme vidno, že tráva na dvore si už pýta kosu. Zajtra sa pripríem, pomyslí si. Nikdy predtým na robotu nemyslel. Robil, čo mu mama povedala, aj to len sem-tam. Teraz je to iné. Je to jeho dom. Jeho dvor. Jeho tráva. Spokojne prdne a odpluje si. Dal by všetko za to, aby sa mama vrátila, ale s nevdôľou si musí

priznať, že sa mu dosiaľ nepoznaný pocit vlastníctva páči. Staré chlievy zbúra a postaví garáž. Keď už má dom, škoda by bolo nemať auto. Vie, že nemá vodičák, ale nechce si kaziť náladu myslením na hlúposti. Aj do záhrady sa musí pozrieť, je tam kopa zeleniny, čo s mamou nasadili.

Vyfajčená cigareta ho popáli na prstoch. Odstrelí ju kamsi do dvora. Ešte by jednu vyfajčil a popremýšľal, ale strašne ho suší. Musí sa ísť do kuchyne napiť a skontrolovať, či niekde neostalo trochu vína. Aspoň za pohár, nech sa mu lepšie gazduje.

Na chodbe mu prúžok svetla pod dverami maminej spálne prezradí, že v izbe sa sviati. Anciaša, azda tam nespí Paplón alebo Berky, rozčúli sa. Vzápätí sa upokojí, veď ich len pred chvíľou videl spať v kuchyni. Isto len nechali svietiť, keď tam čert vie prečo v noci boli. To už otvára dvere na maminej izbe, aby tam zhasil svetlo, keď temer zamrie od ľaku. Na posteli, chrptom k nemu, sedí mama! Oblečenú má bielu nočnú košeľu, hlavu a plecيا jej zakrýva tenká čierna hodvábná šatka.

„Čo to!“ hlesne Dodo, na viac sa nezmôže. Snaží sa rozhýbať zadržané mozgové súkolie, ale nedarí sa mu, nie je navyknutý premýšľať. Tak teda nezomrela? To bol sen, alebo čo? Alebo je sen toto? Kyho zrádnika vypil, že sa mu takéto sníva?

„Uľku si nemal okradnúť, Dodo,“ povie mama pevným, ale predsa len akýmsi zastreným hlasom. To možno tá šatka cez hlavu tak dusí hlas.

„Uľku? Ja?“ zatuší Dodo s inštinktom zlodeja, ktorý pri výsluchu zaprie aj nos medzi očami.

„Ja som to videla,“ pokračuje mama a neobzrie sa, ani inak nepohne. „Kým bola na kare, ukradli ste jej víno. A aby si ve-

del, nič si z mojich peňazí nenechala. Ba naopak, ešte aj zo svojho doplatila.“

„To som... nevedel.“

„Veľa vecí nevieš, syn môj. Ale ak budeš takto Boha zapierať a moju pamiatku špiniť,“ povie prízrak zvýšeným hlasom a postaví sa, „naskutku mi srdce pukne ešte aj na druhom svede! Dvakrát si mater zabiješ, ty oplan!“

Dodo vydesený cúvne do chodby, celý sa trasie, dýchať sa mu nedá. Mama sa otočí tvárou k nemu a rukou si nadvihne čiernu šatku. Objaví sa bledosivá tvár, akú mala v posteli, keď ju už mŕtvu prikrýval. Oči má otvorené a hoc aj nehybné ako dva kamene, predsa len z nich ide hrôza. Dodovi sa zatmie pred očami a sklátil by sa na zem, keby ho mocné Paplónove ruky nechytily a nepostavili. Dodo sa k nemu otočí a z očí mu vytrysknú slzy.

„Vidíš ju?“ hlesne, bojujúc s potrebou zamdlieť.

„Koho?“ spýta sa Paplón, ale strach v hlase prezrádza, že vie, o kom je reč.

„No mamu!“

„Mamu? Moju?“

„Moju! Tvoja už predsa dávno zomrela!“

Paplón sa nedôverčivo, ale aj so strachom, (lebo čo keby?) zadíva do izby. Ba naozaj! Mihla sa mu tam ako taká čierna šmuha, aj šuchotanie krokov počuje, a potom, bohuotcu by odprisahal, cez stenu ju vidí odísť!

Dodo sa mu zatiaľ trasie v náručí a nedokáže nabrať odvahy pozrieť sa späť do izby.

„Ešte tam je?“ zašepká po chvíli.

„Už odišla,“ odvetí Paplón a prežehná sa.